

СПОРТ

Пауэрлифтингх йолча
Европа чемпионате
котбаьннараш
дакъалабийцар вай
мехка

16

БЕРИЙ АХКА

Церцара хатар хилча,
де дезараш хьалхадох
берий лагерашка

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№24 (12651)
Кимарса
бутт,
4 ди, 2024 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
майтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай

БИУХОЙ ТОЛАМАШ

Спортивни яхьашка
Росварде шоллагІа
моттиг яьккхар

4

КХЕРАМЗЛЕ

Терроризма духьалара
болх чоагІбергба
МагІалбике

5

КАГИРХОЙ ВАХАР

МГЕРа кулгалхочо
шийца цхьан
мугаре латтараш
дакъалабийцар

6

ФЕ ХИПА

Наькъашкара
бокьонаш белгалъеш
йола гІармаш латтий
техкар юрташка

7

МОХК БОВЗАР

Москверча ГІалгІайчен
гойтаме, ийс бетта
5000 совгІа экскурси
хилар

10

www.serdalo.ru vk.com/gserdalo [@gserdalo](https://t.me/gserdalo) Дзен сердало

Мехка вахар

РФ Президента СКФО Гюлла вола массазара
викал Чайка Юрий кхьар республике

2

Діадахачунгара хургдолчунга долхаш

ГІалгІай
паччахьалкхен 100
шу дизара хетабаь
гойтам

8-9

Халкъа Гуллама хьалхашка къамаъл дергда вай Мехкадас

Султиганаькъан Йоакъап

Халкъа Гуллама депутаташта хьалхашка къамаъл деш, кхетаче ергъа Мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас кхоана. Из хоам «Сердало» газетага бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«Республикан пачча-хьалхено дѳабихьача балхах, кхоачашде лерхIарех дувцаргда къамаъла юкъе», - белгалдир Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас.

Эггара керттерча даькъе латт мехкара экономикан, вахара хьал тоадергда-раш, тѳема операцен доакъашхошта гIо дар, цар оагIув хьаллацар, туризм, иштта, кхыдола оагIонаш тоадеш, дѳабахьа беа болх.

Ахархой боахамашка дикка ялат чуэцаш латт

Султиганаькъан Йоакъап

Республике ялат чуэцара йола кампани дика къахьегаш я, керда хьувкъам чуэцаш. 38 эзар гектар лаьттан тIара ялат чуэца дезаш да, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГIалгIай Республикан Кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

«Карарча шера ялх тайпара хьувкъам чуэца лаьрхIа да тхо: кIа, Iан кIалха був мукх, чхьовга, доакъара лаьрхIа культураш, хьалха кхача мукх, кен.

Хьалхе а ховш болча хоамах 60,2 эзар тонн ялат чуийца даьннада», - аьлар республикан Кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас, цу балхах дувцаш.

Белгалду, еррига эшаш йола юртбоахама техника йолаш я, гIирсий-технически кхоачам болаш ба. Иштта ший ханнахьа кхоачашдаьд кхашкара оахамаш дара балхаш. Цѳера кхерамзлен Iалашо яра дола балхаш а хьалхе кхоачашдаь даьннада.

Мехка Кулгалхочо белгалдир, ахархой шоай болх лерттIа дѳабахьа кийча хилар, лаьрхIа хинна ялат чуэцара толамаш цар доахаргхилар.

РФ Президента СКФО гIолла вола массазара викал Чайка Юрий кхаьчар республике

Султиганаькъан Йоакъап

Къилбаседа Кавказера РФ Президента массазара викал вола Чайка Юрий кхаьчар республике. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлаца дѳайихьача кхетаче, цар дийцар керттерча даькъе мехка кхоачашде дезарех, вахара - экономически хьал тоадарах», - йоах хоам.

Куран тIарча кулгалхоша мехка лоаттадеш дола новкъостал лакха лоархI республике. Наьха вахара хьал тоадара тIехьа, эггара хьалхарча арIарIа кхоачашде деза гIулакхаш чакхдаха федеральни оагIоно вай республиканна деш новкъостал да из.

СоагIапчарча ММПК болх мишта дѳабода хьожаш хилар Мехкада

Султиганаькъан Йоакъап

Дулхацара, шурийцара кхоачам лоаттабеча СоагIапчарча моттига балхага хьожаш хилар вай Мехкада Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьла. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«Дуккхача шерашка болх ца беш, сеца лаьтта моттиг пайда

бе йоаялар чIоагIа дега тоам беш да. 40 сага болх бе моттигаш нийсьеннай укхазе. 2023-ча шера «Мецхал» яхача СПК-га дѳаеннаяр ер моттиг, хIаьта тахан укхазара хьал гIадвугаш да. 600 хьайбанна юкъе 180 Iасилг да, 160 дегташ доахан да. 16-17 литр шура лу цхьан Iатто. Базар тIа докхачул 10-15% лохагIа мах болаш, 100 тон совгIа шура, 4 тонн дулх

кхаьчад вай бахархошка», - белгалдир вай Мехкадас цу лоархIамеча балхах дувцаш.

Иштта республикан кулгалхочо хьоахадир; эшаш бола ялата кхоачам хьалкхебе лаьтта тоьаргдолаш, цу оагIонцара кхоачамбоацараш юстардахара тIехьа мехка тIаIеIла къахьегаш ба, аьнна. 2000-га кхоачаш доахан дебаргдола болх дѳаьоргба мехка, иштта шурийцара бер-

кат доаржаду завод хьаелла лерхI.

Вай мехкара юртбоахама хьал тоадара тIехьа доккха дакъа лаьцад цу беркате-ча моттиго. Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас белгалдир, унахIена бола кхача республике боаржабеш, ший болх хIара денна тоабеш дIагIоргъа из беркате моттиг, аьнна.

Тема мугларашка лаьтгача ветераний сий ду

Султиганькъан Йоакъап

Галгъайче сий ду тема мугларашка лаьтгача бӀухой. Россее, кӀимарса бетта 1-ча дийнахьа, лаьрхӀа а доацаш, бакъда лоархӀаме а долаш цӀай да - тема мугларашка лаьтгача бӀухой Ди, яхаш дийцар «Сердало»

газетага республикан миннаце.

«2022 шера тушола бетта денз, цу юкъе боагӀа лаьрхӀача операце бӀухой а.

Таханарча денга кхоачаш Галгъайче 28 эзар совгӀа ветеранаш бах, цу юкъе Сийлахь - боккхача тема цхьа

ветеран, 10 эзар совгӀа Россее, кхьча паччахьалкхений дозонаш тӀа дакъа лаьцараш, 200 совгӀа бӀухой - афганцаш, кхьбараш», - йоах хоамо.

Уж ба денал дола, моллагӀа хана шоай Даьхен оагӀув лаьца, майрал гойташ духьалъоттаргбола нах. Царгара массайолча хана масал эц,

уж ба тема сий а низ а. Царна карагӀаьнна белгалдаьд паччахьалкхен совгӀаташца.

Цар дӀаохьу дикагӀа дола российский тема ладаташ, кхувш йоагӀача тӀехьенна дика масал гойт. Цар мугларашка ба цаӀ йолча, йохаргӀоацача Россее дукхача халкьий вицалаш.

Ший могашал, дарбанче Ювижа, тоаяйтар дийхар унахочунга

Гаьгенаькъан Марина

«Даьхен Лорбой» яхача ганза вай мехкарча филиала вахара координатора тӀема доакъашхочун даьца дийцар, дарбанче боагӀача боараме унахӀено меттаоттаеш ха яккха езарах.

«Тема операцен доакъашхо волча Темарханькъан Адама дехар даь, хирурге Ювужаваь дарба де дезача цун даьга хьажа вахар ганза болхло. Къамаьл даьчул тӀехьагӀа, дарбанче Ювижа раьза хилар воккха саг. Пхьилекьонгий-Юртарча дарбанче чакхваьккха, цун лазара доагӀаш дола дарба хьождаь, Ювужавир из», - дийцар тха газетага «Даьхен Лорбой» яхача ганза кулгалхочун ГӀонча йолча Новрбенаькъан Фаринас.

СВО доакъашхочунна новкъостал дир

Гаьгенаькъан Марина

Украине дӀахьош йолча лаьрхӀача операце доакъашхочунна «Даьхен Лорбой» ганза филиалага гӀолла вахаре эша новкъостал дир, из цунна доагӀаш а дар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ганза зарбан болх лелабераша.

«БӀухочун наьна Баркинхой Лидай хаттар кхоачашдеш, Вешкарананькъан Малсага массехк кӀира доадир Шолжа кхален тӀема комиссариате къахьегаш. Цу тайпара, къонача бӀухочунна дукха бокьонаш хилар кхоачашдир», - аьлар хоамо.

Белгалду, карарча хана бӀухо хьалхарча мугларашка латташ ва. Денал, майрал гойтарах Суворова майдилгенна цунна.

Ростгвардейцаш веннача Россее Турпалхочун дезал болча бахар

Гаьгенаькъан Марина

Галгъай Республикан Ростгварде урхаллен вицалаш, «Беркут-ЮГ» ОМОНаца болх баь боккхагӀбараш веннача Россее Турпалхочун Къоастой Або-Бакара дезал болча бахар. Из велар 2004 шера аьтинга бетта 21-22-ча деношка террористаш вай мехка чу-

баьнна хатар хиннача хана, яхаш, дийцар «Сердало» газетага Галгъай Республике гӀолла йолча Ростгварде урхаллен зарбан болх лелабераша.

Шоаш цига бахача хана, моттигерча бокьонаш лораерий вицалаша веннача министра вешийга Къоастой ХӀаронага дӀаелар 1-ра дозал дола Не-

вский Александра орден. Бувцача болхлоел совгӀа, Або-Бакара дезал болча баха хилар «ЦаӀ йолча Россее» вицалаш, доал деча даькъ тӀара кулгалхой.

Цунца болх беш хиннача Цхьорой Салмана яхачох: «Венна милице полковник ший мохк безаш, денал долаш саг вар. Дика новкъост вар из, моллагӀа унзара хьал отгарах,

хьалхарчарца оттаргволаш вар», - аьлар къамаьл даьчо.

Белгалду, чурча гӀулакхий министра декхараш кхоачашдеш хиннача Къоастой Або-Бакара зуламхоша го баь хиннаб. ДӀа-юха деггача герзах, цун валар хилар. Бакъда полковника денал хиларах, бокьонаш лораерий гӀишлонна тӀакхача вӀаштӀехьа даланзар цар.

Стартапа мах бала ца беза программа я хьаеллаш

Султиганькъан Йоакъап

Бизнес йоаржаря тIехьа, мах бала ца безаш, программан оагIув я «Бизнес-ПалгIайчен акселератор» яхача моттиге. Из хоам «Сердалога» бир къахьегега гIулакхех йолча министерствос.

«Укх бетта 8-гIа ди тIакхачалехь, каьхаташ чуденна, ший гIулакх дIадоладе йиш я», - йоах хоамо. Цъхьа хIама доладаь, аьттув болаш из дIадахьа безам барашта эшаш программа я из. Цу юкъе хила йиш я студенташ, тайп-тайпара говзал Iомаь кагирхой, IT-говзанчаш, менеджреш, бизнесменаш. 70 ди далалехь, беркате хургда аьнна хIама леха, бокьонца дIадоладича; из мел аьттув болаш хургда тахка йиш я цу программага гIолла. Проект йовзийта дагахьа кийчье, бизнес лелаеча эшаш дола лоархIамедараш Iомаде вIаштIехьадаргда цига.

«Цу беркатеча гIулакха юкъе дакъа лаца безам барашка хьеж онлайн-вебинареш, воркшопаш, лакха говзал йолча хьехархошцара болх, бизнес дIайолае, тоае эшаш мел дараш белгалдеш йола программа. Каьхаташ чудала деза сайт: <https://ingaccelerator.ru/startbusiness>», - йоах хоамо.

ТIема гIирсаш чудола къайле гучаяьлар Наьсарен кхале

Султиганькъан Йоакъап

Экстремизма духьале лелаеча МВД оагIон болхлошта, УФСБ викалашта тIема гIирсаш чудола къайле гучаяьлар. Из хоам «Сердалога» бир Iаьдала болхлоша.

«Яндаре-СурхотIе яхача наькъал 150 метр дIаховаьлча, хьун юкъе 40 см кIоарга тIема гIирсаш чудола къайле корайир. 10 литр чуйода ши ведар йицца лелхаш йола хIамаш, аммиачни селитра, кIала пувдар дар цига. ВорхI кийла яр лелхаш йола хIамаш», - йоах хоамо.

Цу тайпара хIамаш дIахьа яхьа кхераме я, цудухьа УФСБ болхлоша шоаш йолча моттиге лелхийтар уж.

Спортивни яхьашка Росгварде шоллагIа моттиг яьккхар

Гаьгенаькъан Марина

ПалгIайчен Росгварде команда, цхьа гIа мара ца эшаш, гарга яр Ерригроссийски физкультурно-спортивни «Динамо» яхача юкьарлон мехка совета яхьашка

котало яьккхара, яхаш, дийцар «Сердало» газетага къаман эскара зарбан болх лелабераша.

«Массахана Iомалуш хиларах, дегIа дика нийсбенна бола доазон тIара бокьонаш

лораю болхлой шоллагIа лагIа тIа эттар.

Низ гIортабарах долча спортивни дакъе а дикагIчарех хилар уж. Юкьара дIалаьрхIача, ФСБ, МВД, МЧС, Росгварде, ПУ ФСБ, ФССП говзанчаша дий спортивни тай-

пах шоашта карагIдоалар гойтар», - аьлар хоам баьчо.

Физически кийчон, спорта дакъбах волча кулгалхочо Темарханаькъан Мухьмада яхачох, хIара цу тайпарча яхье балха новкъосташа дика толамаш гойт.

Хила йиш йоаца кхоачамбоацараш

Гаьгенаькъан Марина

Шолжа кхален кулгалхочун гIонча волча Новразанаькъан Т. хьалхале лелаеш, комиссе дIабихьача балха юкъе терроризма духьале еча оагIонцара

453 кхоачамбоацар гучадаьлар. Из хоам «Сердалога» бир кхален администраце.

«Терроризма духьалара кийчо миштай тохкаш, 50 пачахьалкхен моттигага хьо-

жаш, чакхбаьлар комиссе болхлой. Кхалерча 17 ишколан, 10 унахIенон моттига, 7 берий беша, 4 спорта моттига, 10 культуран оагIон гIишлон хьал малагIча боараме да техкар цар.

Гучадаьннача кхоачамбоацарех Iаьдала болхлошка хоам баьб, цу моттигий хьал дIахо техка, Iаьдала бокьонаш лоархIаш боацарашта доагIаш дола гIод тоха лерхI цар», - йоах тхогарча хоамо.

**ГалгIайчен
Парламента
депутат дакъа
лоацаш хилар,
Ставрополе
герга истол
дIахьоча**

Султиганькъан Йоакъап

ГалгIай Республикан Халкъа Гуллама вахара политикан, унахцIенон комитетта кулгалхочун ГIонча волча Олганькъан Бадрудина дакъа лавцар, наха вахаре новкъостал дара дешаш дувцача. Из хилар Ставропольски края Думе герга истол дIахьоча хана, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГалгIай Республикан Халкъа Гулламе.

«Цига дийцар, мехка бахархошта хьалхашка нийслуш долча декхарех а хаттарех а, вахара хьал аттача даккхара бахархошта новкъостал дарах а.

СВО доакъашхошта, цар дезалашта вахарца эша ГIо дара йолча программах а дийцар, «ДегIаахар» яха программа кхоачашьарах, наха дарбаш дарах, лорий хьал тоадарах дийцар», - йоах хоамо.

Цу тайпарча пайданеча кхетачене дакъа лоацаш, ГалгIай Республикан Парламенто а кхьчар а шоайла вахара говзал дIа-юха эц, керда балха наькъаш лох, лоархIаме декхараш кхоачашде таронаш хул.

**Машинашца
лозаваьча пхе
сага ГIо дир**

Коазой Мадина

МЧС беча хоамах, дIадахача КIира 8 моттиге, цIераш яьнна, хатараш хиннад вай республике. ЦIераш йоарал совгIа, наькъашка машинашца хатараш хиннача ГIо деш хиннаб МЧС къахьегамхой.

Авари яьча лозаваьраш пхи саг ва, эшаш дола ГIо даьд царна массанена. ЦIерцара хатараш ма хулла КIезигагIа хилийтара тIехьа, лораде дезараш хьалхадояхаш, болх дIабихьаб цар бахархошца.

Боккъал а фийла хила, цIи яржар кхерам бола бахьанаш лораде! Кхаьчкхаьчача цIераш етташ, юхера дIауха во ГIулакх дита!

Терроризма духьалара болх чIоагIбергба МагIалбике

Султиганькъан Йоакъап

Терроризм яхача зулама духьала чIоагIде дезарех дувцаш, кхетаче дIайихьар МагIалбике. Из хоам «Сердалога» бир цигарча зарбан болх лелабераша.

«Лоалахарча республике этта доккха, унзара хатар теркаме ца эцаш хила йиш яц вай. Терроризм яхача зулама духьалара къовсам чIоагIбар тахан керттерча декхарех да», - аьлар кхален администрацена кулгал деча Къоастой Iаддал-Хьамида.

Кхерамзлен хьал чIоагIдеш, дIабахьа безача балхах дийцар кхетаче. Республике кхьчачьара хьачубаьхкача нахаца, терроризм бахьан долаш лийца баькка мукъабаьннарашца цу мугIарера къамаьл деш, тIахьожам лоаттабе беза,

иштта терко е еза интернета оагIонашка ГIолла цадоягIар дувцарашта.

Кхален администрацен кулгалхочо белгалдир, из болх массайолча моттигаша дакъа лоацаш, фийла болаш дIабахьа безилга.

ГалгIайчен бахархой «Турпалхой тешшаме бицбергбац!» яхача яхье дакъа лаца бех

Гаьгенаькъан Мартина

Ер кIира чакхдалале, ГалгIайчен бахархой таро я «Турпалхой тешшаме бицбергбац!» яхача шоллагIча кхоллама яхье дакъа лаца, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГалгIай Республике ГIолла йолча «Даьхен Лорбой» ганза филиала зарбан болх лелабераша.

«Из дагадехад, Украин дIахьош йолча лаврхIача тIема операцен мугIарашка лавтгача блухой, халкъа турпалхой цIераш малхяхара Паччахьалкхен ганза. ХIанз цига дакъа лоацарий таро я,

ийс даькъа юкьебоагIаш хила, дIадахача шера хинначул диаза дукхарIа да из. Мехка ворхI шу совгIа ха яьнна бахархой шоай начIал гойта йиш йолаш ба «Турпалхочун дезал», «Сай дагахьа боча лелаю» яхача сочиненега, шоашкара дагаехача байташка, иллешка, сурташка, гойтама экскурсешка ГIолла. Шу чакхдоалаш, котбаьннарашта совгIаташ дургда», - аьлар хоамо.

Тхоца къамаьл даьчо яхачох, дIадахача шера из болх вIашагIбеллараша 3000 дехар техкар, Россе 87 моттигерча ви-калаша дакъа лацара хьадайт хинна. Карарча шера из кхы а дукхарIчар тIаьцаш да.

**ЗАЩИТНИКИ
ОТЕЧЕСТВА**

**Памяти
героев
верны!**

всероссийский конкурс
творческих работ

Иаьдала бокъонаш лораеш воаца 30 саг бехктокхаме озаргва

БIарахой Муслим

«Шахьара куц тоадар» яхача оагIонца бехке болча бахархошта духьала лоткъамаш оттадеш, хIара кIира болх дIакхухь Аьлтий-Юртарча, ГIазе-Коарча, Наьсар-Керттерча администрацеша. Из хоам «Сердалога» бир керттерча администратора.

«Укх деношка дIайихьача кхетаче дийцар цу мугIарера 30 ГIулакхаш. Шин моттига-

га, кхы цу тайпара кхоачамбоацараш ма хилийта аьнна къамаьл дир, хIана аьлча цу ханале нувхаш дIакхухьитартгола бартчIоагIам баьбар цар.

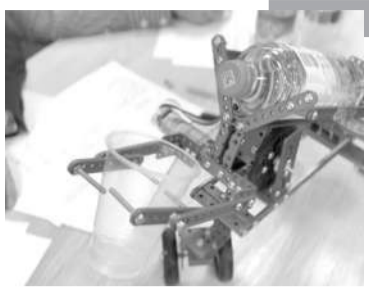
Бакъда 28 сага 2000 сома ГIод техар. Кхетаче баьча соцамах, ГIалатбаьннарашка хьадоагIа ГIод 56 000 сом да», - йоах хоамо.

«Административни комиссе из болх дIакхухь шахьара куц тоадара, лорадара тIехьа. Цудухьа шахьара санитарни хьал телхадарашта массахана ГIод дет-

таргда», - белгалдир администраце кулгалхочун ГIонча йолча, ад-

министративни комиссен кулгал деча Мархенаькъан М.

**ГалгIайчен
кьонача
кхолламхоша
шоай
проекташца нах
цецбоах**

Султиганькъан Йоакъап

Кьонача кхолламхоша шоай хозача балхашца, проекташца, дерхIачунца цецбаьхар, шоай балхашка хьожаш хинна кхелай, яхаш, дийцар «Сердало» газетага Илдарха-ГIалан администратце.

«Шахъара №1 йолча ишкола гIишлон чу «Кьона кхолламхо» яха шоллагIа муниципальни яхъ хилар, из хетаяь яр ГIалгIай паччаьхалкхен 100 шу дигара. Из вIашагIеллар яр Илдарха-ГIалан мэри; иштта, моттигерча «Хьалхарчар Болам» яхача даькьо хьал а лоачаш, дешара моттига администраци», - аьлар хоамо.

Кагийчарна фу карагIдоал хьожаш, цу тайпара болх хIара шера дIахьу «Кагирхой политика дегIайоалаяра» йолча муниципальни программага гIолла. Цо таро лу ондаргашта, берашта кердадараш Iомаде, дIахо дегIааха, кердадараш юкьедаха, Илман кIийле йовзара гIулакха шоашкара даька юкьедаьха.

Кхувш боагIараш Iомалу, из баьхан долаш, дикагIа гонахьардар довза, наха эшаш дар юкьедаккха.

ЛоархIае да цу тайпара яхьаш дIаяхьар, ГIалгIай Республикан хIара юрта. Вай дукха ба шоаш хьалаьцар кхоачашдеш, хIамах дика кхеташ бола кагирхой.

Яхьа доакъашхоша гойтар, шоаш хьадеш долча хIаман безам тIабодаш, цох дика кхеташ, хьисап долаш хилар. Цу тайпара, яхъ йистейоалаш, белгалбаьлар «Инновационни продукт» - Йовлой Ислам (№1 йола ишкол), «Ловзараш вIашагIдожар» - Шовхаланаькъан Хьава (№5 йола ишкол), «Роботатехника» - ЧIасанаькъан Мухьмад-Басир (№1 йола ишкол-гимнази).

ХIара даькъ тIа кхоккха дикагIа бола болх белгалбаьб дипломашца, дезача совгIаташца.

МГЕРа кулгалхочо шийца цхьан мугIаре латтараш даькьалабийцар

Гаьгенаькъан Мартина

болх лелабераша.

«ЦаI йолча Россее кьона гварди» яхача оагIон кулгалхочо берригача доакъашхой церагIа даькьалабийцар мехкара бахархой Кагирхой денца. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигерча зарбан

«Кьонал эггара ираз долашагIа йола ха йолга белгалдеш, доладир Чаненаькъан Исропила ший кьамаьл. Сага ший вахара никь хоржа, дуккхадараш доашхаш, тохкам бу ха я кьонал. Таханарча хьалах

дувцаш, Исропила хьоахадир; кхоллама, спорта, тIема кийчонах йолча, кхетама хьал тохкача яхьашка белгала болча кьонабарий йIаьхий кхоане хургхилар. Кхетаченашка, семинаршка гIо деш леларашта юкье дикка белгалбоалаш дукха кагирхой ба вай», - йоах

хоамо.

«Аз чIоагIа доаккхал ду вай кьонача тIехьенах! Кьаман Iадаташ лоархIаш, таро эшаннарашга гIо деш, шийна гонахьа беркате, дика гIулакхаш доаржадеш, хьайоагIа из», - аьлар Чаненаькъан Исропила.

Ишкол яьккхараша аттестаташ хьаййцар

Гаьгенаькъан Мартина

дIайихьар.

Эггара хозагIа йола бера ха чакхьаьлар ишкол яьккхарашта аттестаташ дIадаларца, из кхетаче укх деношка ГалгIайчен юкьарча дешара моттигашка

«Массанена йола паччаьхалкхен экзамен (ОГЭ), цаI йола паччаьхалкхен экзамен (ЕГЭ) хIанз тIехьашка йисар. Кьаьстта из ха дика чакхьала-

ро таро елар 9-ча, 11-ча классай дешархошта дийша балара каьхаташ хьаэца. Иштта Ньсарен кхален Iаьлий-Юртарча гимназе аттестаташ дIалуш, лаьрххIа йола кхетаче хилар.

Вахаре уж накьабоахаш, цу дешара моттига кулгалхо-

чо Дибаранаькъан Заремас тIехьара дешаш аьлар; шоай дикагIа йола оамалаш лораеш, халонаш тIехьаюташ, майрра шоай вахар дIадахьа аьтгув хилба шун, аьнна.

Дикача накь тIа хилда шо, ишкол яьккхараш!

Ток кхом боацаш йовш хилара бахъанаш дийцар республике

Султиганакъан Йоакъап

«Ингушэнерго» яхача оагIоно беча балхах дувцаш йола кхетаче дIайихъар Парламенте. Мехкарча филиала кулгал деча ТIоаршхой Рамзана хьадоаладир ток, кхом боацаш, йоаяра бахъанаш.

«Ток йоаяра хъалах дувцаш, депутаташка ТIоаршхой Рамзана дийцар, 2023-гIа шу хъаййцача, республикера хъашташ кхоачашде ийцар 2 441.7 млн сомех ток йолга. 50% ток йовш долча керттерча бахъанех да кхом боацача тайпара из йоаяр, тока хъл хъагойташ дола гIирсаш цалаттар, е уж нийса хъахьокхаш цахилар, иштта геттара дукха ток йоаю цъахкха тайпара пайда беш йоацаш латтача моттигаша», - йоах хоамо.

ДIадахача шера токах дIаденна декхар 67,1% да. 2023-гIа шу чакхдоалача хана, тIалатта декхар - 7 253,6 млн сом. Декхар докха хилара бахъан бахархой ачча дIатела раъза цахиларца дувзаденна да. Кхетаче дийцар цу лостамагIа юкьедоаладе дезарех, из хъл тоадарах.

Наькъашкара бокъонаш белгалъеш йола гIармаш латтий техкар юрташка

Султиганакъан Йоакъап

Йоккхача, Юкьерча, Лохерча (Даби-Юрт) Ачалкхенашка наькъашкара бокъонаш белгалъеш дола хъаракаш (гIармаш) дий хъожаш болх

дабихъар ГО, ЧС оагIон къахъегамхоша. Из хоам «Сердалога» бир МагIалбика кхален администраце.

ДIабихъача балхо гучадаьккхар, юрташкара иш-

колашта юхерча моттигашка цъацца кхоачамбоацараш долга.

Йоккхача Ачалкхе бордюраш эшаш кхо моттиг яр. Юкьерча Ачалкхера светофор боагIача боараме болх

бергболаш тоае езар; ишкола, маьждига юхе бордюраш эшар.

Наькъашкара кхерамзле лораеча болхлоша МагIалбикерча администраце дувцаргда из гIулакх.

Шоай унахцIенон хъл тошкаш хургба ГIажарий-Юртарча бахархой

Козой Мадина

Укх бетта 2, 3, 4-ча денношка, шоай унахцIенон хъл тошкаш чакхбала аьттув ба ГIажарий-Юртарча наьха. Цу гIулакха лаьрхIа кийчъый моттигаш - культуран цIен доазув, дарбанче. Эшаш мел болча кхоачамца бахархошка хъежаш хургба лораш. Из хоам «Сердалога» бир унахцIенон гIулакхех йолча Министерствера.

«Бахархой аьттув ба терапевта, эндокринолога, онколога, дерматолога, кардиолога, гинеколога, уролога тIабаха. Цул совгIа, кизга оттадайта, маммографи, дега, кхыйолча моттигашта узи яккха йиш я», - белгалдир министерстве. Лорашта дIатIаводача сагага паспорти СНИЛСи хила еза.

Илдарха-ГIалий тIарча МКД газа турба чу хий эттад

Султиганакъан Йоакъап

Газ яц, яхаш, латкъаш хиннача 32-ча, 33-ча вIаштIара даьча цIеношкара бахархошца кхетаче йир шахъара да волча Дидиганакъан Ахьма-

да. Из хоам «Сердалога» бир мэре.

«Этта хъл ма дарра тахка аьнна, хъабийхар Наьсарерча Газпрома болхлой. Газ дIайоая хиннай, наьха кхерамзле лорае

дагахъа.

Газ турба чу хий чуданнад, хIаьга из цу чу нийсдалара бахъанаш дувца эттача, бойлер е газа колонка харцахъа дIатIахетталга хила деза, аьнна, соцам бир», - йоах хоамо. Цу

цIеношкара еррига моттигаш тошкаш болх дIабахъа безаш да гIулакх.

Шахъара кулгалхочо боллошта тIадиллар, ма хулла сихагIа из болх йистебаьккхе, наха газ дIале, аьнна.

Діадахачунгара хургдолчунга долхаш

ГалгІай паччахьалкхен 100 шу дизара хетабаь гойтам

Къаман хьалхарча литературан критика 90 шу дизара хетабаь гойтам

Газданаькъан Ахьмад

ГалгІай литературан эггара хьалхара критик хиннача Къоастой Іусмана Іалихана хетабаь гойтам ДІахьоргба къаман библиотеке. 90 шу доалача критика вахара никъ, кхоллам бовзаргба бахархашта библиотеке.

«Къоастой Іалихан ваьхав лакха начІал дола литературан критик, йоазонхо, литературовед волаш. Вай къаман исбахьален йоазош, историографи кхоллача доккха дакъа лавца ва из.

«Цун философи массахана тешаме хиннай! Цох виза вала ца могаш, йІаьхий я из. Сага дог санна йІаьхий. ЧІоагІа дега тоам хул цун йоазош дешаш, тохкаш», - язду йоазонхоцо Пациенко Геннаде», - дийцар «Сердало» газетага къаман библиотеке.

Ер бутт чакхбаллалца латтаргболча гойтаме, довза йиш я цун къахьегам вахара дуккхадараш.

Проектах йолча физиках, мах бала ца безаш, курсаш хургья

Гаьгенаькъан Мартина

8-10-ча классашкарча дешархой аьттув ба «Проектах йола физика» яхача, мах бала ца безача курсашка дакъа лаца. Из Іулакх вІаштІехьадаьккхар я «Кванториум» яха берий технопарк. Из хоам «Сердалога» бир цу моттига кулгалдеча Янданаькъан Салмана.

«Хала балхаш кхоачаш деш, ха дезараш довзаргба дешархашта. Геттара сиха, нийса физиках йола теоремаш, балхаш де Іомалургба уж курсашка. КІира кхозза, 8-ча денгара 26-ча денга кхаччалца, хургда цар дешар.

Газданаькъан Ахьмад

ГалгІай паччахьалкхен 100 шу дизара хетадаь доккха Іулакх да, «Истинг» яха гойтам хьабеллар. Паччахьалкхен гойтама галерее хилар из йоккха кхетаче. Культуран Іулакхах йолча Министерствос, Россе культуран Іулакхех йолча оагІоно Іо деш вІаштІехьабаьккхача гойтаме гулбеннабар мехкара Іилман, культуран, кхоллама, Іаьдала болхлой, из тайпара тамашийна болх лакха лоархІараш. Гойтаме дакъа лоацаш вар вай Мехкада Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьла.

«Фергах даь кІувсаш тхьовра денз хьадоагІаш, вай къаман исторе доккха дакъа дІалаьца да. ДІадахача бІаьшере дехкаш хиннача сурташца тоадаьд кІувсаш, цунга хьежжа, хІара сага аьттув ба къаман селхане йовза. Вай массане лакха лархІа дезаш Іулакх да из, хІана

аьлча, вай тІехьен кхоанен лоархІае йист дІалоацаш да, къаьнарча хана денз, малхадаьнна хьадоагІа уж тамашийна хоза кхелла кІувсаш. Таханарча гойтамо хьаьокх вай тхьоврара истори, вай йІаьхий йола культура. ЧІоагІа лоархІае да ер беркате Іулакх хьаллоацаш дІадахьар», - белгалдир вай Мехкадас, гойтам байзачул тІехьагІа.

«Истинг» яхача къаман кхоллама ЦІен пхьоаллен кулгал дер я цІихеза этнолог, исторически Іилмай доктор йола Дзараханаькъан Зейнап.

«ГалгІай паччахьалкхен 100 шу доалаш 100 кІувс кхоллар мах баь варгвоацаш да», - аьлар культуран Іулакхех йолча Министерствон хьалха латтача Лаьнанаькъан Залинас. - Доккха баркал ала лов сона вай

Мехкадаьна Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьланна. Цо Іо деш хиларах, аьттув хул вай иштта дола доккхий гойтамаш дІакххьа, цун новкъосталца вай музейшца, ганзашта лаьрхІа 50 кІувс Іалашбе аьттув баьннаб. Вай мехка, бахархашта доккха совгІат да из. Доккха баркал ала лов сона из говзал ло-

ненна йовзийташ болх ба из. Паччахьалкхен 100 шу дузаш 100 кІувс хьакхоллар, махи хами баь варгвоацаш, боккха къахьегам ба. «Ангушт», «Наьсаре», «Лоаме», «Къаьнарча суртий ларах», «ХьоалчагІан кІувсилгаш» яхача оагІонашца бийкъа бар гойтам. «Сердало» газето массехказа дийцад царна юкьерча цхьаццадарех, уж хьакхоллаш латтача хана. Дзараханаькъан Зейнапа тахан беш бола болх вай къаман доккха беркат луш ба. ДІадахача бІаьшере хиннача говзанчий сурташ дийндеш, дІахьош ба из къахьегам. Хоза хеташ хьоахабир цо уж - Іоахарганаькъан Хь-Б., Доврбиканаькъан Г-М., Щелькин И., Базорканаькъан М., Виноградова Л., иштта кхьбараш а. Дийна истори да вайна гуш дар. Масала, «Ангушт» яхача оагІон чудаагІача кІувсех из цІи тиллар 100 шу хьалха Ангуште баь хиннача кІувсо. Гойтаме да «Арки-Юрт», «Шолхи», «Яндакьонгий-Юрт», «Мочкхий-Юрт», «ДІаьха дукъ», «Буро» яха, иштта кхьдола кІувсаш. Теркалде деза, укх шера бІаьсти «Буро» яха истинг тІалатташ, почта марка арахийцалга, «Россе говза кхоллам» яхача

даькъа чуйоагІаш я из.

«Наьсаре» яхача даькъ тІа хьажа баьккарашца бІаргадайра сурташца Іолла меттаоттадаь истингаш, уж дар 100 шу хьалха Наьсарен кхален юрташца хиннача сурташ тІара ло баьккха даь. Цар цІераша уж хинна моттигаш хьагойт- «Наьсар-Керте», «ТІой-Юрт», «Наьсарен вокзал», «Дошлакьий-Юрт»...

КІувсий хозал шерагІа йоаржайр хьагойт «Лоаме» яхача гулламо. Уж да, хІанзарча, ЖІайрахьа кхален лоамашкарча юрташца тхьоврарча ханашка бахача кІувсаш деш хиннача говзанчаша дитача балхий лараш. БІаь шу дІадаьнначул тІехьагІа, тхьовра хьалха деш хиннача балхий ло боаккхаш, таханарча кІувсий хозал вайна хьалхашка отт. Уж цу гаьнарча ханашка деш хиннад ЖІайрахье, Іарамхе, Бейне, Лейме, Пхьиймата, Фалхане, иштта кхьийолча къаьнарча гІалгІай юрташца.

Кхоллама, Іилман балхаш кІувсаш дара даькъ тІа тахкара цхьаькха а баьхан да Дзараханаькъан Зейнапа цхьан хана деш хиннача кІувсий сурташ тІа гойтар, из баьхан долаш таханарча говзанчаша шоай болх тоабу цу къахьегаме оагІон тІа.

Къаьстга йола авторски къайленаш гойта ховш я Дзараханакъан Зейнап, тхьоврча ханашка хиннача къаман белгалонех кIувсаш тIа деш хиннача суртий ло боа ца беш. Цу юкье терко тIайодаш да «Сий» («Честъ»), «Денал» («Дух»), «Фарал» («Изобилие»), «Ферх» («Леопард»), «Саькур» («Оленьи рога»), иштга кхьдараш а.

ГалгIай къаман кIувсаш тIа яь кIоаргга чулоацам бола белгалонаш ший маIан долаш я, цар белгалду халкъо деза лоархIараш, машар безаш хилар, цун культура лархIар, - йоах Дзараханакъан Зейнапа. - Истингаш - уж кулгаговзал хинна Iац, из бIарчча философи я, цо хьагойт гIалгIашта хозал мишта гу, гонахъара машаре вахар, цун хозал. Кхолламга гIолла хьагойташ да уж хIамаш.

ГалгIай истингаш тIа го йиш я лоамарча бахархой эхь-эздеда белгалоний оагIонаш, шоашта гонахъарча Iалама хозаленцара, хьамсарча мехкацара цар безам. Гонахъарча дозон хьисапе диллача суртага гIолла, ший тайпара бола хоам беш йола

гIолла, лораю мах баь варгвоаца хозал. ГалгIай истингий хозал - из халкъа хьаькъал, культура я. Цудухьа къаьстга лорае еза вай из ше морг кхы йоаца къаман белгало, тIехьенгара тIехьенга а луш».

Цхьаннена а къайле йолаш дац, Дзараханакъан

туран тIехьален халкъа искусствона хетадаь шу долаш, цу юкье доагIа 100 дикагIчарех лоархIаш дола российский халкъий ший тайпарча лоархIамеча культуран тIехьален хозаленаш гойташ дола кIувсаш. «Истинг. ГалгIай БIегинга ханаш» яха гойтам болаш, цига баьхкарий таро хилар бIегингаца болх мишта бу, истинга ло мишта боаккх го, из болх бовза а, цу тIа белгала сурт мишта дулл ха а.

Къаман кIувсаш деш, тайп-тайпарча ханашка къа мишта хьийгад гойтар укхаза Дзараханакъан Зейнапа новкъосташа, из хала а бектокхаме а болх ба, из ерига хозале йовзаш волча сага мара булургболаш а бац, из хIара кIувс беш волча сага дег чу хила дезаш а да.

ГалгIай Паччахьалкхен гойтама галерее дIахьош хинна кхетаче хозийр «ГалгIайче» яхача халкъа халхара Паччахьалкхен ансамбла артисташа, республикански филармоне, цар шоай концерта номераш гойтар.

Цу цIайна кепара дIахьош хиннача гулламе ший тайпара хьахозаш йолча къаман пандара оазо дог

гIоздаьккхар наьха, цу юкье къаьстга белгала яр гIалгIай пандарча, мехка а Еригроссийски а къамий иллей фестивалашка, яхьашка дакъа лоацаш хула Пхьиленакъан Зарема. Цо шерра довзийтар гулбеннарашта ший начIал, цига цо лекхар къаьнара гIалгIай ашараш, уж яр цо ше язъяь.

Къаьстга баркал ала лов иштга хоза нах вIашагIтеха, дIайха цIай де таро хиларах; Паччахьалкхен гойтама галерея кулгалхочуна ТIумхой Заремайна. Из ший балхаца бектокхаме хилар, безамца кхоллама болх дIахьош хилар хоаделар укхаза хиннарашта, цар иштга лакха мах а оттабир цун балха.

Дукха ха йоацаш, хьайиллача ГалгIайчен гойтама галерейх, дIахойодача хана, йоккха тIехьале хургъя. Из тахан а я искусство езарашта лаьрхIа йола моттиг, цига хьавеначун таро я хоза, сатийна дуне бIаргаго. Галерея хиларо хьаелл суртанчашта, говзанчашта хьалхашка керда йоккхий таронаш. ХIаравар цу юкье шийгара дакъа дахьа йиш йолаш ва.

Меларера малхара кашамаш меттаоттадеш боахк

Султиганакъан Йоакъап

Меларе яхача гIалай моттигера малхара кашамаш меттаоттадеш ба «АСМ Групп» яхача оагIон болхлой. Из хоам «Сердало» газетага бир мехка каьмино.

«Из моттиг харцаргIоацаш дIабихьача балхо тIехьа тIайоагIача тIехьенна дахийтаргда вай къаман селханара истори», - йоах хоамо. Вай лоаме чIоагIа йIаьхий моттиг я. ГалгIай къаман къаьнара вахар довзийташ дола тамашийнадараш дукха да цига.

ГIалаш, кхерах яь кхьийола гIишлош хана йIоахалца, тишьенна, харцаш латт. Уж яхаргIола боккха болх ба тахан мехка дIахьош латтар. Вайна массанена боча, лоархIаме хила еза моттигаш я уж. Палашка дах вай даьй истори.

ИЗО музее кийчбеш ба гIалгIай паччахьалкхен 100 шу дизара гойтам

ГIазданакъан Ахьмад

Тухан ГалгIайчен исбахьален искусствай музее лаьрхIа хьабелларгIа гIалгIай паччахьалкхен 100 шу дизара хетабаь «Суртанчаш, говзанчаш, гIалгIай паччахьалкхен 100 шу дузаш» яха гойтам. Из лоархIаме хургда мехка культура езарашта, искусствонна мах оттабе ховрашта.

«Гойтаме гуллургва 60 совгIа начIал дола суртанча, кулгаговзал яраш, цар балхашка гIолла го йиш я ГалгIай къаман истори, культура, Iадаташ. Цига гулбеннарий таро хургъя укх бIаь шера хьакхелла искусствай балхаш довза, дIаяхача ханашка леладаьрго», - аьлар «Сердало» газетага исбахьален искусствай Паччахьалкхен музее кулгалхочо ТIумхой Любас.

Из гойтам хьабелларах хургда; ГалгIайчен истори дезарашта, искусствон мах бовзарашта бокьонца дола цIай. Хьаьший таро хургъя цу гойтама балха мах оттабе, гIалгIай паччахьалкхен 100 шу дузаш хилара кийчдаьча культуран вахара сийрда оагIонаш го, цига дакъа лаца.

къайле а го йиш я.

Истинга кIувсашка гIолла го йиш я лаьрхIа йола белгалонаш. Уж ший тайпара дуненга деш дола хоамаш да. Масала, вахара га гIалгIай кIувсашка касткаста нийслуш я, цо хьагойт къаман бектокхам миштаб, хургдолча ноахала хьалхашка.

Тухан, гIалгIай кIувсашка

Зейнапа шийна уллув латтарашца цхьана доккха дакъа юкьеденад гIалгIай истингий искусство лораеш, меттаоттаеш.

ЛоархIаме да, ГалгIай халкъа кхоллама ЦIен дагдадохарах дIадоладаь, гIалгIай къаман кIувсаш дар «Халкъа культуран антологена» юкьедена хилар. Россел халкъий беа мах болча куль-

Наха низ бара духьала бу болх эргабоаккхаш латт

Султиганькъан Йоакъап

Терроризм яхача доккхача зулама духьала къовсам лоаттабеча комиссеший болх ч'оаг'аьб. Цу оаг'онах дувцаш, лекцеш д'акхухь цар республике. Из хоам «Сердалога» бир мехка миннацо.

«Республикан, федеральни оаг'оний болхлой, ОМС, университетерча профессорий-хьехархой балхацара кхетам лакхбергбола курсаш я АТК хьаллоацаш, паччахьалкхен университета балха лостам луча моттиге д'ахьош.

«Терроризма духьалара интернетиера болх», «Таханарча Россерча къамашта юкьера бувзам» яхача программашка г'олла д'ахьош ба из лоарх'аме болх», - йоах хоамо. Харцача х'амаех студенташ лорабеш, царна бакьдар хьалхадоахаш болх д'акхухь безарашта дувц цу оаг'онцарча кертердарех, лораде дезарех. Вай республикан хьал, иштта Россех'ара мохк зуламах лорабарат'ехьа д'ахьош лоарх'аме болх ба из. Цу курсе лекцеш ешаш хургба прокуратуран, АТК оаг'он, иштта кхыбола лаьдала болхлой.

Хьунашка ц'и ялара духьалара кийчо ю

Султиганькъан Йоакъап

Галг'айчен хьунашка, карарча хана ц'и ялара духьалара кийчо еш дола балхаш д'ахьу, яхаш, дийцар Галг'ай Республикан Иалам лорадара боахаме.

«Кимарса бетта шоллаг'а ах бутт - из эггара ч'оаг'аг'а ц'и ялара кхераме йола ха я. Таьрахьаша яхачох, 15-ча денгара кимарса бетта 30 денга кхачалца, ц'ераш ювла моттигаш дукхаг'а нийслу.

Шолжерча хьунашка ц'и ярг'йоаца балхаш леладеча моттига болхлоша, Шолжа кхален доазон т'а ц'ера кхерамзлен Иалашо еш бола хоам т'аболаш дола улгаш оттадаьд. Цар иштта ц'и ялара кхерам болаш йолча моттигашкара никь д'акьайлаб», - аьлар мехка Иалам Министерствон хоамо. Цул совг'а, хьалхаг'а а д'абихьаб хьуннакьаш ц'ендеш бола болх, цо таро хулийтаргьа ц'и яьннача моттиге хьат'айоаг'ача машений хьалаш аттача даха.

Республикан бахархошка, хьашашка арг'анара хоам д'акхачийтаб, ц'и ялара кхерамзлен бокьонаш цар лораергийолаш. Иштта, х'ара шера д'ахьу из лоарх'аме декхар кхоачашдара бола хоамий болх.

Москверча Галг'айчен гойтаме, ийс бетта 5000 совг'а экскурси хилар

Султиганькъан Йоакъап

Москвера бахархой, хьаший бех Галг'ай Республикан гойтамга хьаж; «Росси» оалача гойтама-кхетачен болх йистебалалехь, яхаш, дийцар «Сердало» газетага вай къаман Москверча массазарча викалаша.

«Кимарса бетта 6-г'а ди, ВДНХ «Росси» гойтаме-кхетаче Галг'айче йовзийтача моттига т'еххьара ди да. Ийс бетта Галг'айченца ювзаенна 5000 совг'а экскурси д'айихьай, республикан культуран истори ма дарра довийташ, иштта дукха дика боламаш а кхетаченаш а хиннай», - аьлар «Сердало» газетага.

Цу юкьа, бехктокхаме болх д'ахьош хиларах, Россерча 88 мехка бахархошта, хьашашта довийтар культуран истори. Юмабир дицлургдоаца халхарде, Галг'айче бахка таро лу 11 путевка яккхар, лакхача боараме д'айихьар 272 культуран, 51 дешара кхетаче.

Иштта мехка гойташ долча даькъ т'а, эггара з'амаг'а

болча хьашаша 2 эзар совг'а тематически сурт диллар, Галг'айчен белгалонаш гойташ.

Цул совг'а, белгалдаккха дезаш да, нач'ал долча Галг'ай артисташа лоамарой халхар гойтар дукхаза, цунца цьхана къаман искусство гойтар, хьаж баькхача хьашашта.

«Зоазо» яха кхоллама моттиг хьайийлай мехка

Г'азданаькъан Ахьмад

«Истинг» яхача к'увсаш деча оаг'оно йиигашта лаьрх'а в'ашаг'еллача «Зоазо» яхача моттигага хьежар, культуран г'улакхех йолча Министерствон хьалха латта Ланнаанькъан Залина. 7 шергара 15 шерга кхачалца йолча йиигаша шоай нач'ал ч'оаг'идергда цига.

«Ассоциация кулгал деча Дзаврананькъан Танзила Ланнаанькъан Залина йовзийтар «Зоазо» яха проект. К'увсаш хьадеш болча говзанчаша йиигашта Юмаергьа цьхача кулгаговзал. Боккха болх ба цу проекта г'олла д'абихьа лерх'ар», - дийцар «Сердало» газетага министерстве.

Культуран г'улакхех йолча Министерствон кулгалхочо теркалдир, из мел боккха, хоза, беркате болх ба. Х'ара х'аманга хьожаш, тамаш еш чакхьаьлар из. Тайп-тайпара говзал караерзаеш, къаман истореца дувзаденнараш дийндеш бола болх д'акхухьаш, къахьегара т'ахьийхар цо йиигаш. К'оарга овлаш дола

вай исторецара лоарх'аме оаг'ув ба из. Къаман культуранца дувзаденнараш дайна д'адала йиш йолаш дац, х'аьта вай х'ара денна къахьеге деза уж доврдоацаш. Тахан цу оаг'онца д'ахьош латта болх ч'оаг'а тамашийна, хоза хет хьат'аухача хьашашта, вай культура ма ярра д'айовзийташ дола балхаш да уж.

Литературах бакъдар дувцар цо

Къоастой Іалихана 90 шу дизад

Іарчакханаъкъан Сали

Моллагла книжка арадаълча, из дувца, таха хьагулбенна-ча наха, бокъонца дола къаман йоазон жовхъар хьаду цох, сов чоагла хоастадиъ, книжка ше ши шай дала мегаргдолаш деце а. Цу книжкан дукка кхоачамбоацараш воашта гойя а, уж хьоахадац, хлана аьлча вас яр кхер автора, цо шоашца моастаггал лацар кхер. Бакъда уж хламаш теркалдац бокъонца волча литературни критика, цунна кертердар да дувцача йоазон нийса мах бар, дикача оаглонашта нийсса цун во оаглонаш белгалъяхар. Вешта аьлча, критика декхар да йоазонхой хьехамча хинна,

ни института критикан факультет. Из цо яккхаяр 1965 шера. Цул тлехьагла цо балхаш даьд тайп-тайпарча моттигашка: «Сердало» газете, «Нохч-Галгалай радио», Шолжа-Галий тларча книжни издательстве, Москверча «Советски йоазонхо» яхача книжни издательстве, ше яккхача литературни институт хьехархо волаш.

Къоастой Іалихан ваь хиннав, 1934 шера Кимарса бетта 1-ча дийнаха. Вешта аьлча, укх деношка нийса 90 шу дизад, из вича денз. Сона из вайзар, 70-гла шераш чакхдаларгахьа лестаца хана. Эггара хьалха из сона вовзийтар вар Малсагананъкъан Оарцхой Ахьмад. Шоайла

ца.

Іалихан шозлагла Шолжа-Галий тла веча, «Минутка» оалача студентий общежите бахача кагирхошта лайра цунца вшаагкхета а къамаьл де а. Вовзаш-м из массанена а вар, цо деш хиннача йоазонашка гюлла. Деша багла мехкарий тла а боалабаь; ловзар, пандар, халхараш долаш; хоза сакъердийтар оаха Іалиханага, юкь-юкье мехкарашца зоахалолаш а дувцаш. Кхьча дешашца аьлча, вай даьй Іаьдалагла дладихьар оаха из вшаагкхетар.

Кхоалагла дола тха вшаагкхетар Москве хилар, профсоюзий кертерча гостинице. Се столице хьалкхачьа, Іалиханага телефон техар аз, се мичаха сецав длахайташ. Цъха сахьат далале, хьакхачар из со сецача моттиге, массахана ше лелабеш хинна «дипломат» яха тлорми бе боалаш. Цу хана Іалихан М. Горьке цераггача литературни институте дешаш болча нохчий, галгалай кагирхошта хьехаш вар. Сона дагадоагачох, цига цу хана деша ваглар Угурчанаъкъан Мухьмад, Оарцханаъкъан Хадижат, Пхьилекъонгий Марина, кхьбараш.

Іалихана бакъаха хийтар, ше санна вола москвич Тлоаршхой Ибрахьим а тхо долча моттиге хьатлавийхача. Телефон длатехар оаха, ше могаш вац аьнна, хьа ца воаггаш Іе велар Ибрахьим. Хьо хьа ца воагге, тхо дладоагларда хьо волча яха дешаш шийна хезача, раьза хилар поэт гостинице хьава. Дикка ха яккхар оаха, цъхана даггаш. Цу хана хлетта эрсий меттала яккхаяр са поэма «Къонахий бларгашкара хий» («Мужские слёзы»), из йийшар аз Москве бахача мехкашотта. Іалихана таржам во даьдац

аьлар, поэманна раьза воацаш хлама аланзар. Питере вахача Вольский Сергейс дика яккхаяр из эрсий меттала. Тхо вланий къастача хана, бийса хиннаяр. Цар гаьна баха безар. Такси хьа а йийша, уж шаккха чу а вига, гостинице юхавера со.

Эггара тлехьа Іалихан сона вайра Нохч-Галгалай книжни издательстве. Из ше цъхьа вар. Нохчий гастрономагара даьнна, «Богатырь» йоалгча ценга кхачалца глаш хьалвера тхо шиь. Со ваха хайнача квартире чу а вена, клеизига Юлохвенна, фуса-

ма ловца баьккха, длавахар из. Из дар тха тлехьара вшаагкхетар.

Іусмана Іалихана, литературни критик хиларах тарра, йоазонхой кхолламаш тохкаш къахьийгадар. Масала, цо яздаьдар Чахкенаъкъан Капитонах, Боканаъкъан Ахьмадах, Чахкенаъкъан Салидах, иштта кхьчарех. Цул совгла из ше а йоазонхо вар, цо кхелляяр повешаш, дувцараш, прозаца язъьаь байташ.

Іусмана Іалихан вайцара къаьстар 1992 шера маьцхали бетта 10-ча дийнаха.

нийса никъ хьехаш, литература деглаухардар дар. Цу тайпарча наьха мугларера саг вар Къоастой Іусмана Іалихан. Дукка хлама бларгадайна, лайна, Сиьрен къызалах чакхвяьнна, бе-бе дешараш дийша саг вар из. Хлаьта а цун вахаре кертера дешар хинна длаьттардар, аьнна, хет сона; цо яккха М. Горьке цераггача литератур-

чоагла хьоашал долаш вар уж шиь. Шолжа-Галий тла Іалихан хьалвеча (цу хана Москве вахар из), уж шиь даим цъхана хулар. Шолжа-Галан 1-ча микрорайоне яр университета кхоалагла глешло, цунна уллув гларагла гаьнаш а яггаш, хоза бай а болаш, моттиг яр. Царна уралатташ, гулакх деш се хинна дагадоагла; уж салела, дог-безам биа баллал-

Поэтессай керда жай

«Пайхамарий мухъар» яхача Дидиганаъкъан Раисай кхоллама балхах

Іарчакханаъкъан Сали

Вай тахан книжка оалачох, вайл дикагла галгалай мотт а ховш, бусалба ди а бовзаш болча наха жай оалаш хиннад. Масала, цъха каьхат дийшад аз Нохч-Галгалай книжни издательстве редактораш хиннача Къоастой Іалиханеи (Іусман-молла во), Заьзгананъкъан Азаматеи (Батгал-Хьажий йийий-во) кул-

гаш яздаь. Цар цу тла книжни издательствох «жайний зарбанче» аьннад. Товш а нийса а да. Дерригача книжкаех ала йиш еце а, жай да, аьнна; бакъда дукка ха йоацаш «ТПК «Центробланк» яхача Москверча ООО кепе теха арадаьккхача «Пайхамарий мухъар» яхача книжках майрра ала мегаргда, из жай да, аьнна. Цун чулоацамо а таро хулийт цох иштта ала, хлана аьлча бусалба

динца, Мухьаммад-Пайхамарца (с.І.с.) дувзаденна дешаш да цу тла дувцараш. Цу эзар мара доацача книжкаех шиь «Сердало» газета болхлошка а кхачад, автора кулг а яздаь, совглата лу, аьнна.

Эрсий меттала яздаь байтий книжка кхьаь даькьах латташ да: хьалхара дакьа - «Мухьаммад-Пайхамарца (с.І.с.) жугтий Илманхоша даьча къамаьлах лаьца», шоллагла дакьа - «Жугтий хаттараша царна денна жопи», кхоалагла дакьа - «Чакхдалар». Книжкан ши редактор ва. Цаг Наьсарерча доккхача маьждига имам Цолой Хизар ва, хетаргахьа, цо лораяьй жайна динца ювзаена оаггив; шоллагла редактор Ноакастхой Хаваш ва, цо литературан говзал тла болх бича санна хет сона. Цул совгла, маьждига имама дешахьалхе а язъьаьй цу книжканна. Хьож вай цо фу аьннад: «Гов-

зача а начлал долча а бокъонца галгалай халкьа поэта Дидиганаъкъан Раисас яздаь, XVI бляшперен туркий Илманхошун а йоазонхошун а Фурате «Кырк Сюаль» яхача йоазон ларагла кхелла «Пайхамарий мухъар» яха китаб, Даьлагара вайна Раисайга а цун кхолламга а гюлла десса дика санна лархла деса, тлехьара пайхамар а наха юкьера дикагла хинна саг а боарам боацаш вайна дукка везараш».

Книжка чакхдоалаш дукка докка доаца дошлорг деннад, йоазон юкьера цъадола дешаш кхетадайташ. Боарамга диллача боккха болх ба из, из латт 504 оаглоннах.

Укх деношка Магасерча «Артис Плаза» яхача моттига конференцзале из книжка довзийташ моттиг хилар. Цига гулбеннабар йоазонхой, Илманхой, журналисташ, кхьбола республикан бечача цъханкхетарашка къахьегаш бола нах. Цар дийцар книжкан

чулоацамах, лоархламах, Дидиганаъкъан Раяйна карагдлаьннарех. Массехк дош аргда вай цох шийх лаьца.

Хазбенаъкъан (Дидиганаъкъан) Або-Бакара Раиса яьй 1956 шера Казахстане. Наьсарера №1 йола ишкол яккхачул тлехьагла, Пятигорскера доазол араьхарча къамий метташ Юмадеча институте деша яьглай. Цул тлехьагла, ше деша яьггача ишколе завуч, директор хиннай. Советски балха тла хиннай Раиса, из яр Наьсарен кхален исполкома кулгалхошун заместитель, цу тайпара болх бир цо демократически новкьа вай мохк баьлча а, Наьсарен-Шахьара мэра гюнча йолаш. Раиса Россее йоазонхой Союза доакъашхо я, цъхан юкьа Галгалай йоазонхой Союза правлене кулгалхо хилар из. Яхаш а къахьегаш а я Наьсарее.

Техан вай дувцаш дола книжка яздаь хиннад 2018 шера, арадаьннад 2023 шера.

12 ДИКАЧА НАХАХ

Таржамхо

Деша низ бовзаш хиннача сагах

Тарчакханаькъан Сали

Ха д'аяхарца, уллув хиннах д'абаьлча мара, бокьонца кхетадац мел эшаш а накъаболаш а бар уж нах. Цу тайпара уйлаш йосс дег чу, Пхылекьонгий Аьдалгире Ахьмад дагавехача. Х'ара дийнахьа из гуш, цунца кхо шу гаргга йолча хана болх бе бийзаб са, «Сердало» газета редакци Шолжа-Г'алий т'а йолча хана. Уж дар 1981 – 1983-г'а шераш. Маяковске ц'ераг'ича урам т'а хиннача «Кепайозон ц'ен» ялхлаг'ича г'ата т'а й'аьха уйче кхоачалуча кхаччалца хьалвахача, аьрда оаг'орахьа эггара т'ехьара кабинет яр Ахьмад къахьегаш хиннар. Кертерча редактора кабинет д'аяьлча, йоккхаг'ичарех яр из. Цу чу, таржамхочун истолал совг'а, латтар т'ехьарча шерашкара газетий тупаш т'аяда истолаш.

Кабинет-архив я ала мегаргдолаш фусам яр цунга кхачар. Моллаг'а газет лаха ваха везаш хилча, уж дерригаш цун кулга к'алла дар. Эггара дукхаг'а сатем латта моттиг яр таржамхо ваьг'ар, х'ана аьлча ц'ха г'улакх нийсденнар мара хьалводацар цу оаг'орахьа. Эггара хьалха балха хьаболарех цаI вар из, журналисташ гуйрийна балха хьабаккача, в'алла чу а вахавий-хьог'и ер-м аргдолаш, болх беш ваг'аш хулар; балха ди чакхдаьлча а, ц'ха ха яьлча мара д'аводацар, нагахьа д'ачакхбакка безаш, юебиса болх хуле. Иштта вар редакцен т'хаммада. Ханага диллача боккхаг'ичарех цаI вар из. Ба-м бар газета болхлошта юкье цул къаьнаг'а бола нах а, масала, из мо таржамхо волаш, редактора балха т'ара пенсе вахача д'ахо къахьегга Гийна Лавнанакъан Мустафа эггара воккхаг'а вар.

Бакьда салаIа д'а-юха болхаш хилча, моллаг'а ц'ай дездеш шу оттадича, йоаг'ача-

йодача журналисташ нийсбелча, Аьдалгире Ахьмад т'хьмадалла хоавора, х'лана аьлча Керам-хьажий Мустафа цу тайпарча моттигашка ухаш вацар. Иштта моттигаш нийсбелча даьхача сурташ т'а а го йиш я, из шун маг'лахьа ваг'аш. Цо доал деча истола т'а ц'аккха бокьо йоацар дувцаш а деш а хилацар. З'амаг'бараш а бийхка боаг'абацар цо шийца Юхайшача, доаг'ача дош лора, ц'хьадола х'ламаш царна хьакхаштаг'а хетийта дора цо. Масала, Ахьмад ше даим г'аьле увзаш вацар, бакьда шийца истола т'а баг'а нах, къаьстта з'амаг'бараш, парг'атаг'а хургболаш, царна товр дар духьа г'аьле а бейоллар цо. Цунца а ший тайпара хьакьтал а хьехамчан оамал а яр. Укхаза дагавох сона университетте т'хой хинна Ломов яха педагогикан хьехархо. Экзамен д'алуш волча з'амигача сага т'а а вайя, г'аьлений к'инг хьакховдабийя, «озаргий Ia?» оалар цо. Из хьехархочо сенна дора кхетаде хала дацар, экзаменга кийчлуш волча студента саготдергдоацаш, из дукхаг'а воаставалийта дора из хьехархочо. Цу тайпара оамал яр аьнна хет сона газета болхлочун а.

Вай даьша леладаь йаьдалаш, барзкъа, къаман ладаташ дукха дезаш вар аьнна хет сона къаьнаг'ичарех вола таржамхо, х'ана аьлча беррига шийца болх бу маIа нах кердача хьисапе даьча барзкъанга баьннача хана, цо дукхаг'а йолча хана галфе хачи ювхайора. Цунга товш а яр-кх из. Кердадар а къаьнадар а в'аший тарде ховш саг вар вай вувцар. Х'аман хам бе, хьурмат де ховш а вар, х'ана аьлча з'амига к'аьнк волча хана денз, дукха халонаш яйна, ла йийза саг вар из, цунна дика ховра маькха лоарх'ам, цун дозал миштад; дешаро наха дахьа дикаш мел беркат шоашца долаш да; къаьстта а дика кхетадора цо

наьна меттаца дувзадenna г'улакх, шийна дика а ховра из д'абувца а цу меттала йоазув де а.

Пхылекьонгий Аьдалгире Ахьмад ваь хиннав 1918 шера тушола бетта, шоай тайпан ц'и лелаеча юрта. Цун да, цу ханарча йаьдалах ведда лелаш, эбарг хиннав. Вайна дика йовзаш я-кх ювца ха. Керда Советий йаьдал даьккха биь бутт мара баьнна хиннабац, мехка х'анз а дукха хиннав кердача йаьдала моастагий, арахьара т'арг'ерташ пачахьа эскарах биса инаралаш а хиннав, къаьнара йаьдал юха меттаоттаде дагахьа. Вешта аьлча, къаьнара йаьдал ц'енденна д'адаланза, кердадар бокьонца ч'оаг'даланза йола ха хиннай к'аьнк ваьр а да эбаргал ваьнна лийннар а. Нана Малсаганакъан Хьайбат яхаш хиннай хургволча деша говзанча. Ахьмада наьна-вежарий хиннав Джандар, Оарц, Бач яхаш. Даь-воша Ахьмада цаI мара хиннавац, Висангире яхаш хиннай цун ц'и, цох хьабаккача дезалхой ц'ераш хиннай, виий – Солтмурад, йийий – Дугурхан. Цу тайпарча наха юкье кхувш венав из, ноанахошкара а даьхошкара а дика мел дар хьаьцаш, Юмадеш.

Ший ялх бутт баьлча денз, нана йоацаш висав к'аьнк. Сона дика хов, иштта з'амига волча хана да е нана доацаш висар фу яхилга да. Со а кхийнав, ялх бутт баьлча денз, да воацаш. Х'аьта а наьна дика, цун й'овхал яйза ва со. Бокьонца са пенсе ваха ха ялалца, яьхар са нана. Аз цох Далла хоастам а бу. Нана йоацаш кхийнача берах ч'оаг'а къа хет сона, из массахана догьийша хургда. Ц'хан х'амо е сага хувцаргьац бера нана. Юхьанца хала хиннад, аьнна, хет сона к'аьнка вахар, цо ше цунна латкъаш даь йоазош деце а. Дас кастта саг йоалаю, Лоалахой тайпан Маликат яхаш хиннай цун шоллаг'а сесаг. Цо кхы а ши воI, ши

Пхылекьонгий Аьдалгире Ахьмад.

йоI ду Аьдалгирена. Ц'хабола нах раьза боацаш хул даьсесага, ший дагалоацамашка цу тайпара йоазув дитадац вайна Ахьмада, шийна шоллаг'а нана хиннача сагах. Янданакъан Жамалдас аьннача беса хилац массаболча даьй-истий дегаш. Цо сигаларча седкьех аьннад «...даьсесага дог санна шийла да». Сона дагайоаг'а кхыча къамах хинна сай наьна-веший сесаг. Ший кхо воI-йоI дар цун, маьр-воI а вар. Юрта бахар уж. Гуйрийна етт д'алалла е кхыча г'улакха царех воI г'оттаве везаш хилча, маьр-воI ца г'оттавеш, шийбарех к'аьнк г'оттавора цо, вокханга дегабуам цабайтар духьа. Иштта хул ц'хабола дика оамалаш йола истий. Ц'хан з'амсага ший даь-сесагах дувцаш, «нана дагайохийтанзар т'хона цо» аьлар. Нана-м дагаьяьлла хургья берашта, из ала г'ийртар дар, даь-сесаг шоашца геттара дика хиннай.

1924 шера, ший ялх шу даьннача хана, исламски ишколе Iарбий метта деша вахав ше, аьнна, яздаьд цо. Хетаргахьа, укхаза ювцар я хьужаре. Кьорлеи кхо жайи дийшад цо, цига йоаккхача юкьа. Кхы ц'ха шу даьлча, 1925 шера, инженераш безаш ха я эттар, аьнна, дунен дешар дешаца ишколе из вахар могадаьд даь-вошас. Цига а т'ехдика дешаш хьавенав. 30-ча шерашка юртара кагирхой Буро чу хьайийллача юртбоахама техникуме деша ухаш хиннаб. Цига вахав Ахьмад а. Даара г'улакх во этта хиннад цу хана вай мехка, т'а-т'а кхачар яа езаш, из а наьха санна хала лаха езаш хиннай. Ца валлал бахьан деш хиннад, дукхаг'а юар хьажк'а, Iажаш болаш. Жуврах худар деш, из а дуаш хиннад. Ше кийчдеш хиннача цун чам, валлалца д'абаланза хиннав вай мехкахо.

Цу шерашка цо дийшад

Буро т'арча индустриальни техникуме а, рабфак а яьккхай. Из йоаккх цо 1933 шера. Цигара ц'авеча, колхозе балха хьожаву. Дезала г'уновкьостал де дезар, цу хала эттача хана. Ц'ермашина вагона чу-бешка чу хайя, вода из эггара хьалха Шолжа-Г'алий т'а, киса кепиг доацаш. Шийло ха хиннай из, кхера техача майдан т'а бадаш хиннав моцало г'елбаь, тишбаь нах. Царна юкье чувашьна, яьккхай цо бийса. Дуачун уйла е езаш хиннай эггара хьалха. Дикаг'а кхоабача ваха везар деша. Цу тайпара хиннай г'ишлонхой кийчбеш йола училище. Цига д'аийцав вай мехкахо. Борща оаркхув, дулха ч'егилг, 700 грамм маькх, мукха ишках даь худар луш хиннад цига дийнахьа. 1934 шера из деша вахача мехкдаьттан техникуме 40 сом стипенди а луш хиннад. 1936-ча шера Горячеводск яхача моттиге ахчанца ювзаенна курсаш я, аьнна, хезад цунна. Кьона ва, аьнна, д'а ца эцаш вут цига. Т'аккха ше ваь ха 1916 шу да аьнна оттаяь, чакхвоал из, ахча леладара говзал Юмаеча техникуме. Дийша ваьлча, Галашка балха д'ахьожаву, финотдела инспектор волаш. Шолжа-Г'алий т'а кхоач цул т'ехьаг'а. Цигарча банка инспектора г'юнча волаш къахьег. Вешта аьлча, даггара ше а ший моттиг а лохаш хиннав з'амига саг цу шерашка, ц'ханнахьара вокхазахьа водаш. Цу хана дукха нах, балхаш, вахара халонаш яйзай цунна, бакьда х'анз а ший дего кьабалде-чунга кхача хиннавац из.

1937 шера балха говзал лакхье вохийт из Москве. Кертерча банке кхач бетта курсашка хиле ц'аваоаг'а. Кредитех волча инспектора г'юнча хул Ахьмадах х'анз. Цу шера наха юкье дешар доражадара, дешанза хилар д'адаккхара хьакьехьа амар арадоал.

Делкьинга ж'акех ловзаш

Тпаккха йолалу йаьдалгахьара наха низаш ду ханаш. Боабу дикагIа бола нах: Шаденаькъан Арсмак (таржамхо), Малсаганаякъан Мухтар (таржамхо), поэт хиннача Озанаькъан Ахьмада топаш тох, Базорканыкъан Идрис, Пхьилекъонгий Султан лаьце набахта чубохк. ХIаьта Аьдилгире Ахьмада къахьегега никъ дIахо дIабодаш бар.

1938 шера таржамхой курсаш йоах цо. Книжни издательстве корректор, керттера корректор волаш къахьег, цу гIулакхаца таржамхочун болх а тарбеш. Корректора а таржамхочун а болх бокъонца бовзаш воацача сага ховргдац из мел хала а сабар, сатем безаш а ба. Аз 80-ча шерашка Нохч-ГIалгIай книжни издательстве 4-5 шера къахьийгад, корректора болх беш. Гуйрийна ийс даьлча кабинет дIачуваьлча, делкъа хана хIама даа цхьан сахьата мара тIера ца волаш, даим дешаш, гIалаташ тоадеш, вагIа везар. Цхьайолча хана шоай гIалаташ дукха тоадеш хилча раьза а хилацар йоазонхой, книжкан редактор, къовса оттар, хувцамаш ма де, яхаш. Иштта хала болх ба таржамхочунбар а. Нагахьа санна исбахьален йоазув из дале, Илманхоша яхачох, шин тайпара де йиш йолаш да таржамаш. Хьалхара таржам автора ларах де деза. Вешта аьлча, йоазонхочо яздычоа гаьнавала йиш яц, цу тайпара болх беча хана. ШоллагIа таржам да, авторца яхьеваьнна деш. Из таржам деш, керттера уйла йита а йита, автора ше яздычул а дикагIа из хилийта гIерташ хул. Амма газета таржамхочунна хьалхара таржам могадича нийсагIа да, аьнна, хет сона.

Цу юкъа дикка аьттув боал таржамхочун. Парте Нохч-ГIалгIай обкома бюро тIавийхе, Ачалкхен кхален газета редакторалла хьожаву из. 1941 шера, цига эша гIирс ийце, болх бе безача моттиге дIавода кепайоазон болхло. Цу кIалха цхьаккха тайпара балха хьал хьакхелла хиннадац. Типографи хьае езаш хиннай овлангара. Цхьа журналист мара хиннавац болх беш, йоацаш хиннай транспорт. Яздер редактор ше хиннав, хIаьта бехктокхамеча секретара гIулакх леладер Булгучанаькъан Султан хиннав. Ший боарамга диллача, зIамига газет хиннад из. Хоза дIадоладенна вахар ийрчадоаккх болабенача Сийлахь-боккхача Даьймехка тIемо. Военкомате вахача пайда хилац. ЦIагIа болх бе безарашта юкъевихьа хиннав газета редактор. 1941 шера кIимарса бетта Шолжа-ГIалий тIарча тIема гIашлой училище вода из. Шин шера лаьрхIа хинна дешар, 6 беттага кхаччалца лоацду. Цу шера оагIой бетта лейтенанта погонаш хьаэц цо. ХIанз Ахьмадах визза вола эпсар хул. Ростовски областерча Сальск яхача шахьар тIа кхоач из, наькъаш

лорадеча ха де.

1942 шера амар кхоач, Великокняжеское яхача станице кхаччалца, шоашта могача беса, дIагIо аьле. Цигарча гIазкхаша тIаэц уж, тухсискал хьалха дахьаш.

Цу шера из балха вода «Наьсарера колхозник» яхача газета редакце. Кхы а шу даьлча, 1943-ча шера, Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен книжни издательствон балха даькъах вола кулгалхо, директора Гюнча хул цох. Цу хана къахьегаш хиннад, советски эскара гIо деш, хеста деш дола плакаташ арахецаш. ХIаьта вай эскар къайлагIа кийчлуш хиннад, гIалгIай къам арадаккха. Из нахалдаьккхачоа топаш тохаш хиннай. Книжни издательствон директора декхараш кхоачаш деш хиннав Озанаькъан Салман. Цу тайпара хоам лелаш хиннаб наха юкъе, бакьда цох тешаш хиннавац цхьаккха. Вай Сибре дугаш хиннараш дика дагадоагIаш хиннав Ахьмад, хIана аьлча цу заман чухь цун даьнна хиннад 26 шу. Цу хьакъехьа иштта яздыд Ахьмада: «Пехьара вай мехкара арайоалача эшало на тIа бар дикагIа бола къаман нах: йоазонхой, поэташ, суртанчаш. Тха да Юваьккхар Кустанае, тхона духьалбаьккабар говра соалозашца бола казахаш. Уллаш кIорга лоадар. Юртсоветта хьалхашка байнача наьха декхий дадар, молла воацаш дIа ца докхаш. Тха да хьужаре яьккха вар, цо ясий дийшар царна. Цигара дIаболабелар цун мехках ваьккхачара къахьегега никъ...»

Ахьмада ше дукхача а тайп-тайпарча а моттигашка къахьийгад, арахаьа яьккхача цу хана. Цо ше иштта дIаяздыд уж шераш а ше хьийга къа а:

1) 8.02.1944. Балха даькъах вола директора заместитель. Директора Даралова цунна тIадила хиннад складера хIамаш болхлошта дIателар.

2) 10.05.1946 - 20.11. 1946. Ошски райфинотдела паччахьалкхен тIадоагIа ахчах вола инспектор.

3) 1948 шера наджгоанцхой бетта 1-ча денга кхаччалца – Ошски райисполкома мехках-

Талмача баллах воалл деша говзанча

баьхача наьха отдела кулгалхо.

4) 22. 06.1948. «Заготживсырьё» яхача облконторан хIама тIадахьа товаровед.

5) 21.04. 1949. Салолача цен тикан кулгалхо.

6) 1.07. 1951. ОРСа хIама эцара-кийчдара штате воаца болхло.

7) 1952 шера бекарга бутт. «Оттуз Адыр» яхача боамби кийчбеча колхоза бухгалтер дIаваьккхе, цунна когаметта счетовод хинна Ахьмад хьожаву.

1955 шера маьцхали бетта 27-ча дийнахьа №241 йолаш Аьдалгире Ахьмада духьала хьадийлла уголовни гIулакх тохкаш хиннад. Из дIадоладаь хиннад 7.12. 1954 шера. Вай мехкахочоа тIатетташ хиннад, харцахьа доадаьд яхаш, 30000 сом ахча. Бакьда юххера а Ошски кхален суда прокурора соцадаьд из гIулакх, цу сага бехк бе бахьан цахиларах. Лоацца аьлча, ше хьегаш дола къа цIена, даккха гIалат доацаш хьегаш хиннад цо. Эггара тIехьа цо Киргизе баь болх ба, Чуйски кхален МТС завхоз, цул тIехьагIа болхлой хьайбарах вола инспектор волаш.

1956 шера из, цIавода саг санна, цигарча учетера хьаваьннав. Цу хана саг йоалаь, дезал болаш хиннав вай мехкахо, цун фусам-на-

на хиннай Чуранаькъан Османа Роза. Цар виь воI, ши йоI хиннад: Iаддал-Рахьим, Мадина, Башир, Аза, Самир, ИбрахIим. Хала хете а, царех къаьстав воккхагIа вола ши воша: Iаддал-Рахьим, Башир. ЦIавеначул тIехьагIа цо даь балхаш а тайп-тайпара да: И. Плиева цIерагIа колхоза лаьттанца ювзаеннача комиссе кулгалхо, колхоза Пхьилекъонгий-Юртарча даькъа кулгалхо, «Сердало» газета корреспондент, цун экономикан отдела кулгалхо, газета таржамхо, совхоза нокхарий леладечун Гюнча, иштта кхы дIахо а. «Сердало» газета редакце из балха этта хиннав, 1957 шера тов бетта 25-ча дийнахьа. Ше цигара пенсе ваххалца (1976), газетачара бувзам хоадабеш хиннавац из. Цул тIехьагIа юхавайя, 1986 шерга кхаччалца къахьег цо шийна езаеннача, хьамсарча редакце.

Наха а Iаьдала а везаш саг хиннав Аьдалгире Ахьмад. Цунна тешал деш я 1972 шера талмача енна хинна «РСФСР культуран гIорваьнна болхло» яха цIи. Из цунна еннача хана, укх тайпара каьхат язды хиннад цунга вайна массанена вовзаш волча, ГIалгIай мехктокхаме музей хьакхеллача тIема доакъашхочо Малсаганаякъан Тухана: «Хьамсара Аьдалгире Ахьмад! Аз

даькъала вуьц хьо дезача паччахьалкхен совгIатаца, хьа балха тIа аьттув балар а, дезале ираз хилар а лов. Хьо лоархIаш вола Малсаганаякъан Тухан. ОагIой бетта 2-гIа ди, 1972 шу».

Дукха сийлен грамоташ, премеш тийннай цунна, баркалаш кхайкадаьд. ХIаьта цунца къахьийгача Нохч-ГIалгIай книжни издательствон болхлоша (Къоастой Iалихана, Заьзганаякъан Азамата) кулгаш яздыача каьхата тIа аьнна: «Хьамсара Ахьмад! Оаха даькъалву хьо, АХЬМАД, хьа хьаьналча вахара никъ 5-ча гонга кхачарца! Тхона хьо вовз говза талмач хиларца. Тхона хьо веза беркате, догIена саг хиларца. Хьа дега камоаршал гIо новкъостал эшаш мел волчунга дIакхоачаш дукха я. Хьа дегIа низ-са нажа овла санна чIоагIа да. Циска муIаш ялалца, моганш-маьрна вахалва хьо! Хьай дега ма лов сийрда ираз долаш, гIоза лелалва хьо.

Нохч-ГIалгIай жайний зарбанче,

КАВКАЗА ЛОМАШ («Къонахий тоабан» аьтта балам)

Шолжа-ГIала, 1968 шу, кханчал-бутт, 5-гIа ди».

Дикка теркам тIаозаш да цунна уллуьв дуккхача шерашка «Сердало» газета редакце болхлоша язды каьхат а. ДешаргIа вай из: «Тха веза доттагIа Ахьмад! Оаха, хьоза болх беча хьа новкъосташа, дег тIара дIайха моаршал лу хьога, дукхача шерашка хьаьнала къахьийга, хьайна тIехьа беркате лар йита, хьо салаIа накъавоаккхача дийнахьа. Редакцен коллективе къахьегача 20 шера, Ахьмад, баллах дог лозаш, газет тоадара хьайна могар деш, эшачоа новкъостал де кийча волаш, эхь-эздел долаш, чакхваьннав хьо. Цудухьа тахан массане а цIенача дег тIара баркал оал хьона. Моганш-маьрна волаш, ираз долаш хьо дуккхача шерашка вахар лов тхона. Ахьмад, тхо теш редакцех а хьай новкъостал а хьо къастаргIа-хиларах. Поэта ма аллара:

ДоттагIий дукха бола нах
бIаьхий ба,
Уж боацаш ваха,
вала хала да;
Ираз доацаш я уллуьв
гаьнаш йоаца га,
Юхе тIо боаца кхера а
иштта ба.

Цхьаннена а фу ха яьннай ховргдоацаш; юхьа-сибата, низа даим къона хилва хьо. ХIанз санна!

«Сердало» газета редакце коллектив.

24. 03. - 77».

Аьдалгире Ахьмад тахан вайца вац, из кхелхав 1998 шера саккура бетта 26 дийнахьа, бакьда цо даь дуккха таржамаш «Сердало» газета оагIонаш хьаьнъеш Юдийшад газета архиве, библиотекашка, мезейшка. Цун цIи лелаш урам ба ваьча юрта. Мах баь варгвоацаш лоархIаме да цо дита сурташ. Царех цхьачарна оаха тахан кепа тох.

Аьдалгире Ахьмади «Сердало» газета керттерча редактора заместитель Маькенаькъан Асьхьаби

Цихезача альпиниста баркал кхайкадир спорта министерствон кулгалхочо

Гаьгенаькъан Мартина

Спорта гүлакхех йолча Министерствон хьалха латтача Белхарой Руслана баркал кхайкадир, цихезача альпиниста Гуденаькъан Бислана. Хьанз бархазлагла Эльбруса тӀа ше валар цо хетадир, вай республика хьакхелла 32 шу дизара. Из хоам «Сердалога» бир спорта оагӀон болхлоша.

«207 Маьтлоам тӀа, 5 Бешлоам тӀа ваьннача Бесланаца кхетаче йир хьакима. Кьаьстта чӀоагӀа хоастабир цо; чхараш тӀа, гувнаш тӀа урагӀухарий федерациен хьалха латташ цо дӀабихьа болх, тахан цу лостамагӀа цо хьегаш дола кьа.

Геттара хожа хеташ, тӀаййцар спорта оагӀон кулгалхочо гӀалгӀай паччахьалкхен 100 шу дизара хетадаь Эльбруса тӀабовла кийчлуш хилар. ГӀалгӀай кьаман байракх цу лакхе йога лаьрхӀа ба альпинисташ.

Шоашта ховр наха дӀалуш

Магасе хиннача говзанч-хьехамах

Гарчакханаькъан Сали

ДӀадахача шоатта дийнахьа, Магасерча Малсаганаькъан Д. урам аллеяца вӀашагӀкхетача, нах гуллуш моттиг хилар. Цига тӀаухар тайп-тайпара ханаш йола шахьара бахархой. Царна юкье го йиш яр кагий нах а, мехкарий а, бераш а. Царца вар ГӀалгӀай республикан кулгаговзал йолча наьха цьханкхетара хьалха латта Галай Адами цун гӀонча Тумхой Мусаи. Истола тӀа болх беш ягӀаца шин кьонача кхалсага тӀаухар нах, цар фу гойт, фу хьаю хьажа а, царгара шоашта Юмабала а дагахьа. Цу кхетаченах дувцаш, Галай Адама аьлар: «Тахан тхона Магасерча мӀре майда е бокьо а моттиг а еннай, хӀаьта оаха укхаз дукха доккха доаца чьатар а оттадаь, говзанч-хьехамаш чакхдоах. Хьабаьккача наха-хьаьшашта а, моттигерча бахархошта а

шоай говзал дӀалуш; кхьий-олча гӀалашка нах багӀаш хул, оаха а лаьрхӀад цу тайпара хӀама вӀашагӀдолла. Цох дикка пайда боал моттигерча бахархошта, цар таро я укхаз хьа а баькка, цьхаьца кулгаговзал Юмае, хӀама хьае, хӀама эца, моллагӀа пьхараца цьхана хьаь хӀама чухьа. Пьхарашта а цьхаьца пайда боал цох, царга хул 100 сом доаккхаш а 5000 сом доаккхаш а, тайп-тайпара дола балхаш. Наха уж ийцача, уж хьадаьчарна а пайда хул цох...»

Говзанч-хьехамаш вайцига бе-бе лостам болаш ду. Масала, топпарах хӀамаш хьаеш хул цьхадараш, вожаш аьшкапхьара говзал Юмаеш, тхак ферта еш, гизгех хӀама кхоллаш. ГӀалгӀай исбахьален цьханкхетара юкье 162 пьхар ва, цар ду балхаш а вӀаший тара доацаш, эргаш да. ДӀахо дӀайодача хана пӀабраска, шоатта денош-

Хамченаькъан Гашата кӀувс

ка - кӀира шозза говзанч-хьехамаш тела лаьрхӀа ба вай пьхараш а цар цьханкхетара керте латта нах а. Уж дӀадолалургда сайрийна 16 сахьат даьлча, хӀаьта 20 сахьат даьлча чакхдаргда. Болх дӀахо дӀа мел бода, шоай майда тоае а наха езалургӀолча тайпара из хилитта а лаьрхӀа ба из гӀулакх вӀаштӀехьадаьккхараш.

«Тахан укхаз болх берех цаӀ бӀаргса доацаш йола Тиймарзанаькъан Аьсет я, кулга оамалца гизгех зизаш хьаде хов цунна. Цунна хӀанз бахьан хургда касткастагӀа цагӀара араяла, наха юкье хила, уж бовза а ше дӀайовзийта а, - йоах пьхари цьханкхетара кулгалхочо. - ШоллагӀяр я Хамченаькъан Гашат, из ломашкарча КашетӀе яхача юртара Юенай. Цунца да бераш а, беррига дезал кхоллама балхаца бувзабенна ба цар. Вай кьаман хӀама

наха дӀадовзийтаргдолаш, хьехам луш ба ераш карарча хана. Тахан цо Юмабу нах тхак ферта хьае, фертах истинг оала гӀалгӀай кӀувс хьае. Цул совгӀа, берий ловзоргаш хьаду цо бӀегӀингах, иштта зӀамига кӀувсилгаш а ду, байракхаш ю. Вай гӀалгӀай а палестиний а байракхаш яьй акхар. МоллагӀа хьабӀаргайна хӀама хьаергӀолаш, говзал йолаш нах ба-кх ераш».

ДӀайолаеш из моттиг Магасера йолаьаьле а, дӀахо дӀайодача хана, ЖӀайрахье а, МагӀалбике а, Шолже а, Илдарха-ГӀалий тӀа а е лерхӀ цу тайпара майдаш. Цу моттигашка бахача пьхарашта хьабахка а шоай болх дӀабахьа а атта хургдолаш. Цунга гӀолла республике хьаухача хьаьшашта, туристашта вай кьаман культура, пьхоарала тайпаш дикагӀа дӀадовзаргда.

Тиймарзанаькъан Аьсета болх

Кхийхкача хьажкӀий ха тӀакхачай

Султиганаькъан Йоакьап

ГӀалгӀайче, кхийхкача хьажкӀий ха я, наха чам болаш лоархӀаца даарех а да из, гажха, дийцар «Сердало» газета корреспондентага.

«Тахан, массаза санна, наькьа бӀоахала йожкаш хьажкӀаш латташ го йиш я керттӀерча кхалешка, юрташка. Кхийхкача цьхан хьажкӀах 60 сом дех. Уж шиь ийца йиача дика вузаргва саг», - аьлар хоамо.

Дукха ха йоацаш, 20-30 шу хьалха, хӀара аькки, хьажкӀаш йоахаш, нах го йиш яр. Хьанз уж дуккха кӀезигагӀа ба, бакьда цу хьажкӀашцара безам наьха дӀабаьннабац.

Дополнительный доход

Программа долгосрочных сбережений (ПДС)

Программа долгосрочных сбережений (ПДС) начала свою работу с января 2024 года. ПДС — это сберегательный продукт, который позволит получать гражданам дополнительный доход в будущем или создать «подушку безопасности» на любые цели.

Участие в программе добровольное. Программой долгосрочных сбережений могут воспользоваться граждане любого возраста с момента наступления совершеннолетия. Кроме того, договор долгосрочных сбережений можно заключить в пользу своего ребенка или любого другого лица, независимо от его возраста.

Операторами программы, которые обеспечивают сохранность и доходность сбережений и осуществляют выплаты этих сбережений, являются негосударственные пенсионные фонды.

Формировать сбережения человек может самостоятельно за счет взносов из личных средств, а также за счет ранее созданных пенсионных накоплений. Направить свои средства с пенсионного счета на счет по договору дол-

госрочных сбережений возможно с помощью единого портала Госуслуг или через подачу заявления в НПФ.

Программа не предусматривает каких-либо требований к размеру и периодичности взносов, уплачиваемых по Программе. Размер как первого, так и последующих взносов определяется гражданином самостоятельно — от 2000 рублей.

Кроме того, производить взносы в рамках программы долгосрочных сбережений сможет и работодатель. Внешенные на счет средства будут застрахованы на 2,8 млн рублей.

Новый механизм предусматривает различные стимулирующие меры для участников программы, в том числе дополнительное софинансирование со стороны государства до 36 тысяч рублей в год. Кроме того, участники системы смогут оформить ежегодный налоговый вычет до 52 тысяч рублей при уплате взносов до 400 тысяч рублей в год.

Сформированные средства будут вкладываться в ОФЗ, инфраструктур-

ные облигации, корпоративные облигации и прочие надежные ценные бумаги. При этом гражданин может заключить договоры с несколькими операторами.

Сбережения могут быть использованы как дополнительный доход после 15 лет участия в программе или при достижении возраста 55 лет для женщин и 60 лет для мужчин. Средства можно забрать в любой момент, но досрочно без потери дохода вывести деньги возможно в случае наступления особых жизненных ситуаций — для дорогостоящего лечения или на образование детей.

Средства граждан по программе наследуются в полном объеме за вычетом выплаченных средств (за исключением случая, если участнику программы назначена пожизненная периодическая выплата).

Подробнее с условиями программы можно ознакомиться на сайте Мои финансы: <https://xn--80apaohbc3aw9e.xn--p1ai/programma-dolgosrochnyh-sberezhenij-new/>

Илдарха-Галий тӀа дийцар, нах баха дӀа-юха ахарах дола закон

Султиганькъан Йоакъап

ПалГайчен Илдарха-Галий тӀа аргӀанара йоаца АТК заседани хилар, цига дийцар нах баха дӀа-юха ахарах дола закон лорадарах. Из хоам «Сердало» газетага бир мӀре болхлоша.

«Илдарха-Палан кулгал-хочо Дидиганькъан Ахьмада кулгал деш, дӀахьош хиннача терроризма духьаларча комиссе, аргӀанара йоацача кхета-чене дийцар нах дӀа-юха баха ахарах йола российский бокьонаш лелаярах, кхыча паччахьалхен бахархошца беш бола болх тоабарах.

Из дош дувцаш баьча бал-хах йола отчӀет йир Илдарха-Галий тӀаГолла йолча Россе ОМВД полице кулгалхочун ГӀончас Балай Муслима», -йоах хоамо.

Цу тайпара лаьрхӀад, кхыча паччахьалхен бахархой дукха бахача моттигашка, нах баха ахара бокьонаш лораяра болх царца дӀабахьа, цу юкье терроризма наькъ тӀара хьалаш нийслургдоацаш.

Цул совгӀа, кхыча паччахьалхен бахархошта эша хоам тӀабола материалаш кийчӀяр. Центральни азиатски республикера баьжача нахага, бокьонаш луш дола каьхаташ, тӀаьдалца бувзам хилара бола хоам, кхыдола каьхаташ хила деза.

ЦӀерцара хатар хилча, де дезараш хьалхадох берий лагерашка

Коазой Мадина

Бераша салоӀача лагерешкара кхерамзлен хьал малагӀа боараме латт тохкаш, болх дӀахухь МЧС болхлоша. Укх наькъа, Эбарга-Юрта уллача Комаров В. цӀерах йолча лагере моллагӀа хатар хилча эг-

гара хьалха де дезар берашта хьалхадоккхаш хилар ГИМС инспектор вола Темарханаькъан Адам, ГПН болхло Пазакханаькъан Башир. Из хоам «Сердалога» бир МЧС болхлоша. Кьаьстта йоккха терко тӀайохийташ дийцар берашка, хи тӀа нийсбелча ло-

раде дезарех.

Царна хьалхадоккхар, кхераме дац аьнна хеташ долча хин юхерча ловзарех, доккха хатар хила йиш йолга.

«МЧС болхлоша берашка дехар дир, лувча йиш яц, аьнна, улг оттадаьча моттигаш-

ка лувча ма аха, шоашта ца довзача хи чу ма дувла, хи чу лувчаш доакхаш гаьна дӀачу ма аха, аьнна.

Иштта царга дӀахьекхар, хи чу воаллаш кхерамеча хьале отте, эггара хьалха фу де деза», - дийцар МЧС видалаша.

«Кьилбаседа Кавказа россеташа» ток тешшаме лоаттаергья

Алоев Муса

«Кьилбаседа Кавказа россетий» «Ингушэнерго» филиала говзанчаша 2024 шера подстанцешка хувцаргья тишӀенна даьттаца лелаю ийс оатхал, вакуумни оала-чарца.

Цу проекто таро хулийтаргья 84 эзар совгӀа болча наха, 164 вахаре лоархӀамеча моттиге, мехка йийтта юрта тешшаме электричество лоаттае.

Карарча шера, цу даькъ тӀарча программанна лаьрхӀа дола технически балхаш дӀадахьара энергокомпане дӀахьождаьд 10,5 млн сом.

Таханарча заман Россе арахийца тешшаме а дукха болх бергбола а гӀирс оттабе лаьрхӀад пхе подстанце: «Котанаькъан», «Урожайни», «Керда Редант», «Эккажкьонгий-Юрт», «МагӀалбик-2».

Уж дӀайоаераш - подстанцешка болх дӀа-юха хьожабеш йола керттера оатхалаш я. Нагахьа санна электричество

дӀайоае езаш моттиг нийс-лойя, цӀаьхха, ток йоагӀачул дукхагӀа дӀаэза хуле, даькъ тӀара сердал дӀайоаяра эшаш я уж, царца таро я ше-ше электричество дӀайоае.

Цудухьа, таханарча хана, вакуумни оала выключательш дикагӀа лоархӀаш я. Уж ехача тоаеш а аттагӀа я, тата дац цар, дукха болх бара лаьрхӀа а я, царга дӀадодар а

дукха дац, тоаеш хилча. Цул совгӀа, лелаеш а йоккха хало е езаш яц уж, цар даьтта арадеттац, цӀи ялара кхераме яц, гонахьарча тӀалама зе деш а яц.

52 метр йола газа турба лочкьяая зуламхо лохаш ва республике

Султиганькъан Йоакъап

Лочкьяая газа турба лохаш, болх ба МагӀалбике дӀахьош. Из хоам «Сердалога» бир тӀаьдала болхлоша.

108 мм шера йола аьшка турба лочкьяай, аьнна, латкья вера вахархо «МагӀалбик» яхача МВД даькъа болхлой болча», - йоах тхога кхачьа хоамо.

ТӀаьдала болхлоша яхачох, турба зуламхочо хоадаь дӀайихьай. 52 метрага кхоачаш йола турба «Газ лоаттаеца Навсаре» яхача АО тӀалатташ я. Кьоал даь зуламхо лохаш ба тӀаьдала болхлой, деррига тохкаш.

«ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ» ПРАВИТЕЛЬСТВА РИ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ +7 (8734) 55-11-57, ЕДИНЬИЙ ТЕЛЕФОН СЛУЖБЫ СПАСЕНИЯ 112

сердало

Главный редактор: Курскиева Х.А.

Адрес Правительства РИ: 360001, г. Магас, пр. И. Зязикова, 12.

Адрес редакции и издателя: Республика Ингушетия, 386101, г. Назрань, Тер. Центральный округ пр. И.Базоркина, 60. Тел.: 8 (8734) 77-11-84 Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована Управлением Россохранкультуры по ЮФО. Рег. номер ПИ № ФС 10-6526 от 5 марта 2007 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены в компьютерном центре издательства газеты «Сердало».

Время подписания номера по графику в печать: 3 июля 2024 г. Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не совпадать с позицией редакции. При перепечатке ссылка на газету обязательна. Письма, рукописи, фотографии, рисунки не рецензируются и не возвращаются. Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве «Южный регион», с готовых диалитивов Адрес: 357600, Ставропольский край, г. Ессентуки, ул. Никольская, 5. Заказ № 1435 Тираж: 2000 экз.

Тренерашта, спорта мастерашта 15 эзар сом тIакхетаргда

Султиганакъан Йоакъап

ГIалгIайчен Iаьдало лаьрхIар, Россе цIихезача тренерашта, спорта мастерашта новкъостал де, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГIалгIай Республикан Кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

«ХIанз хIара бетта луш дола 15 000 эзар сом лургда 19 сага, цу юкъе 11 цIихеза тренер, 8 цIихеза спорта мастер ва», - аьлар республикан кулгалхочо Келаматанакъан Махьмуд-Iаьлас, цу лоархIамеча декхарах дувцаш.

Цо белгалдир, массахана кхувш йоагIача тIехьенна йокхий коталонаш яхара масалаш луш, уж хьабоагIаш хилар.

Иштта парламентареша из дош хьаллоацаргхиларах тешаш а ва со», - аьлар цо.

Из спортивни хьехамчашта еш йола йоакхо я, лоархIаме да паччахьалкхен политика хьаллацар. Таханарча денна ГIалгIайчен спортивни давкъ тIара хьал аттача доаккхаш а тоадеш а доагIа, мехка шахьарашка, юрташка спортивни гIишлош дукха хьальеш а латт.

Пауэрлифтингах йолча Европа чемпионате котбаьннараш даькъалабийцар вай мехка

Гаьгенакъан Марина

Пауэрлифтингах йолча Европа чемпионате котбаьннараш баркал оалаш йола кхетаче дIайихьар мехка. Спор-

та гIулакхех йолча Министертвон кулгалхочо Белхарой Руслана ахчан совгIаташ делар спортсменашта. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигерча зарбан болх лелабеча

Гаппархой Аишас.

«Вай спортсменашта бокка аьгтув болаш, чакхьяьлар яхьаш. Ялх дошой шиь борзеи майдилгаш яьхар вай мехкахо-

ша.

Ахчеи грамоташи дIалуш, хьакима белгалдир; из оагIув дикка дегIакхувларгIолоаш, могаш дола гIо дергда спортсменашта, аьнна.

Вай къона латархой, Нохчий Республике дIайихьача яхьашка, дакъа лоацаш хилар

Гаьгенакъан Марина

ГIалгIай къонача латархоша дика гойтар шоай хьамсара мохк, мехкашта юкьерча яхье, из хилар Нохчий Республике, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГIалгIай Республикан спортивни латара Федерацие.

«Цу йоккхача кхетачене дакъа лоацаш хилар Илдарха-ГIалан бахархой. Йовлой ИбрахимIа, дикагIвар аьнна, циелар. Колой Хьамзат, ГIайтакханакъан Хьаким шоллагIа хилар», - йоах хоамо.

«Ангушт» лайзар Ялтерча «Рубинаца» (0:0)

Гаьгенакъан Марина

«Ангушт» яхача вай футболни тоабо ший ловзара говзал гойтар Пирмерча спортсменашта дIахьош хиннача къовсаме, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ФК викалаша.

«Деррига ловзар чакхдаллаца, спортивни майдо чоагIа тIаззар гулбеннарий теркам. 16-ча бIала чудоагIаш дар «Рубин» яхача Ялтерча командаца «Ангушта» хинна ловзар. Цьханнегахча совле йоацаш, чакхдаьлар из вIашагIкхетар», - йоах хоамо.